

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 126/2019-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedu Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Zuzanou Srnákovou, Podbrezovská 39, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 6/2019 zo 16. apríla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. septembra 2019 mailom a 2. októbra 2019 poštou doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ]

■■■■■, ■■■■■, ■■■■■ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 6/2019 zo 16. apríla 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“), ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) sp. zn. 12 C 305/2014 z 29. apríla 2016 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“).

2. Sťažovateľ v rámci opisu podrobného skutkového stavu v konaní pred všeobecnými súdmi v ústavnej sťažnosti (kde mimochodom odkazuje už na neplatný zákon o ústavnom súde, čo nemohol ústavný súd prehliadnuť, keďže sťažovateľ je kvalifikovane zastúpený advokátkou, pozn.) okrem iného uviedol, že ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 314/2018 z 13. novembra 2018 v tejto veci už raz rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie skorším rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6 Co 68/2017 z 24. októbra 2017 porušené boli. Krajský súd podľa sťažovateľa „v rozpore s ust. § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde“ viazaný názorom ústavného súdu vysloveným v náleze vydal napadnutý rozsudok s identickými nedostatkami, ktoré mu už boli raz ústavným súdom vytknuté a kvôli ktorým bolo jeho skoršie rozhodnutie v tejto veci zrušené.

3. Predmetom tohto konania je nárok žalobcu (sťažovateľa, pozn.) na zmluvnú pokutu po odstúpení od rezervačnej zmluvy. Súd prvej inštancie žalobu sťažovateľa zamietol. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie z dôvodu, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

4. Sťažovateľ tvrdí, že napadnutým rozsudkom krajského súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvého stupňa znovu porušil jeho základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to z dôvodu údajnej arbitrárnosti a protiústavnosti napadnutého rozhodnutia.

Ako dôvod uvádza, že krajský súd sa v odôvodnení obmedzil výlučne na body 28, 29 a 30, v rámci ktorých opätovne poukázal aj na rozhodnutie súdu prvej inštancie, a v rozpore s nálezom ústavného súdu (pozri bod 34 nálezu č. k. III. ÚS 314/2018-50), hoci bod 30 napadnutého rozsudku sa zdanlivo môže javiť ako odôvodnenie, neodstránil vytknutý nedostatok, ktorý ústavný súd považoval za porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

5. Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie navrhol, aby ústavný súd v náleze opätovne vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajský súd porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Domáhal sa aj úhrady trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Do 28. februára 2019 upravoval konanie pred ústavným súdom zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „predchádzajúci zákon o ústavnom súde“).

Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

9. Podľa § 246 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak nie je ďalej ustanovené inak, použije sa tento zákon aj na konania začaté do 28. februára 2019.

Podľa § 246 ods. 2 zákona o ústavnom súde právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto

možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

14. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07) a treba ich posudzovať spoločne.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

15. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola práva, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02).

16. Článok 6 ods. 1 dohovoru zaručuje každému právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. 2. 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08). Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

17. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

18. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci

sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

19. Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera jej účel a význam, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), čo však nie je prípad sťažovateľa.

20. Ústavný súd sa podrobne oboznámil s napadnutým rozsudkom krajského súdu, vyjadreniami účastníkov konania (strán sporu) a aj s príslušnou dokumentáciou, ktorá bola založená už v spise ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 314/2018 z 13. novembra 2018, a konštatuje, že nosné odôvodnenie v bode 30 k jednotlivým odvolacím dôvodom sťažovateľa uvedeným v jeho odvolaní, ktoré viedlo krajský súd k potvrdeniu rozsudku okresného súdu, z ústavného hľadiska spĺňa nevyhnutné požiadavky na odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov, a nie je ho možné už označiť ako arbitrárne či svojvoľné, ako to bolo vytknuté v prechádzajúcom náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 314/2018 (pozri jeho bod 34).

21. V tejto súvislosti krajský súd uviedol: „... že je právom žalovanej si preverovať tak faktický ako aj právny stav bytu, predmetom ktorého bola zmluva o budúcej kúpe. Žalovaná nakoľko mala podozrenie na základe pôdorysu bytu, že rekonštrukcia predmetného bytu (pričom nie je dôležité, či túto vykonal žalobca, lebo tento zodpovedá za vady ako aj technický stav bytu pri jeho predaji) môže obsahovať faktické vady (statické vady) pretože je prebúraná nosná priečka. Žalovaná sa snažila tieto pochybnosti odstrániť cestou sprostredkovateľa dopytom na stavebné povolenie, resp. ohlásenie o stavebných úpravách, ktoré urobené neboli. Žalobca taktiež neodstránil pochybnosti žalovanej na jej dopyt listom zo dňa 24.04.2014, ktorým žiadala žalobcu na predloženie dokumentácie vedenej príslušným stavebným úradom súvisiacu s rekonštrukciou bytu v lehote 5 dní od doručenia listu v súlade s čl. 3 ods. 3.3 Zmluvy. Žalovaná taktiež oslovila prostredníctvom sprostredkovateľa aj statika, ktorý pochybnosti žalovanej o negatívnom statickom posudku bytu žalovanej len znásobil. Je možné teda povedať, že žalovaná urobila všetko preto, aby odstránila pochybnosti o faktickej vade predmetného bytu, čo sa jej nepodarilo. Žalobca v snahe byť rýchlo predat' neodstránil oprávnené obavy žalovanej o technickom stave bytu a preto žalovaná riadne od zmluvy o budúcej kúpnej zmluve oprávnené odstúpila. Na veci nič nemení skutočnosť, či v neskoršom čase preukázalo alebo nie, či byt v čase odstúpenia od zmluvy žalovanou trpel alebo nie faktickými vadami.“

22. Krajský súd v okolnostiach posudzovanej veci z ústavného hľadiska primeraným a aj dostatočným spôsobom reagoval na podstatu právneho sporu nastoleného sťažovateľom a hoci sťažovateľ má čiastočne pravdu v tom, že mu nedal priame odpovede na všetky jeho námietky uvedené v odvolaní, ani prípadná spornosť vysloveného právneho názoru ešte neznamená, že ide v tomto prípade opätovne o arbitrárne či zjavne (očividne) neodôvodnené rozhodnutie, ako sa domnieva sťažovateľ na základe nálezu ústavného súdu.

23. Ústavný súd k tomu uvádza, že nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov všeobecného súdu. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že jeho úlohou pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a

z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“ (IV. ÚS 325/08). Ústavný súd nie je ani opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle judikatúry ústavného súdu by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol celkom zjavne svojvoľný, prípadne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný, čo sa však v prípade sťažovateľa nepotvrdilo. V neposlednom rade ústavný súd dodáva, že z jeho úlohy strážcu ústavnosti okrem iného vyplýva aj to, že v sporoch, ktoré vykazujú isté znaky špekulatívnosti či účelovosti, musí osobitným spôsobom pristupovať aj k otázkam prípadnej formálnoprávnej ne/dokonalosti napadnutých súdnych rozhodnutí. Spravodlivosť sa totiž nesmie iba javiť ako spravodlivosť, ale spravodlivosťou aj musí byť.

24. V danej veci je nepochybné, že rešpektujúc predovšetkým princíp spravodlivosti nemožno uvažovať o zjavne nesprávnom závere krajského súdu k zákonnému dôvodu zamietnutia žaloby sťažovateľa. Nosné odôvodnenie krajského súdu má svoje ratio a nie je očividne nesprávne. Aj keby ústavný súd mohol s názorom krajského súdu v prospech názoru sťažovateľa polemizovať, nie je jeho úlohou nad ústavný význam pretvárať vyslovené právne názory všeobecných súdov vychádzajúce z vykonaného dokazovania (teda skutkových údajov). Táto úvaha krajského súdu nie je, napriek istým pochybnostiam, arbitrárna a ani zjavne neodôvodnená. Pokiaľ všeobecné súdy rešpektujú základné ústavne garancie, ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ závery krajského súdu, a to dokonca ani vtedy, ak by sa s ich hodnotením sám celkom nestotožňoval.

25. Zo záverov krajského súdu, ktorý sa opieral a súčasne stotožnil v celom rozsahu so závermi súdu prvej inštancie (na 8 s.), nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných predpisov (v tomto prípade Občianskeho zákonníka a Civilného sporového poriadku, pozn.), ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Napadnutý rozsudok krajského súdu je z ústavného hľadiska udržateľný a samotná skutočnosť, že sťažovateľ sa nestotožňuje s jeho závermi, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neopodstatnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého odôvodnenia a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

26. Ústavný súd na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že krajský súd v napadnutom rozsudku nemohol zasiahnuť do označených základných práv podľa ústavy a dohovoru (body 1, 5 a 13), a niet žiadnej spojitosti medzi posudzovaným rozhodnutím krajského súdu o potvrdení napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto pristúpil k odmietnutiu ústavnej sťažnosti sťažovateľa pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2019

predseda senátu